

Analyse | kraka

18. maj 2015

Camerons EU løfte bliver en gyser

Af Julie Hassing Nielsen, Europapolitisk chefanalytiker

Bragt i Berlingskes Politiko den 16. maj 2015

Stærkt presset af sit bagland, den voksende britiske EU-skepsis og det EU-fjendtlige parti UKIPs fremgang særligt ved Europa-Parlamentetsvalget i 2014, lovede Cameron tidligt i sin regeringsperiode en »for eller imod-afstemning« for det fortsatte britiske medlemskab af EU inden udgangen af 2017. Hvis han vel at mærke genvandt regeringsmagten i 2015.

Med Camerons genvalg i sidste uges valggyser, står briterne altså over for endnu en skelsættende historisk afstemning: Skal de blive i EU, eller skal de én gang for alle melde sig ud? Briterne har aldrig været EU-dukse. De blev ligesom Danmark medlemmer af EF i 1973 primært grundet frihandelssamarbejdet og Det Indre Marked. Og ligesom Danmark har de altid være lunkne over for mere politisk integration, som særlig tog fart efter Maastricht-Traktaten i 1992.

De fleste husker Thatcher-æraens håndfaste krav, da hun fik forhandlet den britiske EF-medlemskabsrabat på plads: »I want our money back«. Tal fra valgundersøgelserne i forbindelse med Europa-Parlamentsvalgene viser, at 60 pct. af de adspurgte briter i 2004 fandt, at EU-medlemskabet er en god ting – og en tilsvarende andel mente det samme ved seneste Europa-Parlamentsvalg i 2014. Den pro-europæiske britiske lejr er med andre ord intakt og stabil – men befinder sig langt under både det danske og europæiske gennemsnit. Og kan disse tal tages som indikatorer for udfaldet af en evt. folkeafstemning, kan det tyde på, at et mindre flertal af briterne vil stemme for et fortsat britisk EU-medlemskab.

Kontakt

Europapolitisk chefanalytiker

Julie Hassing Nielsen

Tlf. 31479976

E-mail jhn@kraka.org

Når briterne er EU-lunkne skyldes det primært den politiske integration. Ligesom danskerne har briterne aldrig brudt sig om den politiske dimension af EU-samarbejdet. Og det gælder særligt den sociale dimension. I november 2014 holdt Cameron sin tale om EU-borgeres adgang til sociale ydelser i England, hvor han blandt andet krævede traktatændringer på visse områder af EU-lovgivningen. Han stillede en række krav, herunder, at man skal udvise EU-jobsøgende efter seks måneder, hvis de ikke har fået job, en fire-års optjeningspligt på sociale ydelser, ingen børnepenge sendt til andre EU-lande, restriktioner på den frie bevægelighed ved fremtidige udvidelser og en generel lempelse i at kunne udvise kriminelle indvandrere. En række områder af EU-medlemskabet, som også er varme i den danske EU-debat. Den britiske debat op til den fremtidige folkeafstemning vil højst sandsynligt blive centreret om disse emner – hvilket også er af stor betydning for Danmark. Hvis det lykkes for briterne at forhandle en anden aftale på plads på den sociale dimension af arbejdernes frie bevægelighed, hvor vil Danmark så placere sig?

Ønsker vi en tilsvarende aftale? Og kan vi i givet fald få det? Det er en debat, som kun vil blive varmere, hvis Cameron får held til at gennemføre disse krav på EU-plan – og særligt hvis Lars Løkke med Venstre i spidsen og med Dansk Folkeparti som enten regeringsparti eller støtteparti vinder næste folketingsvalg. På valgnatten udtrykte Dansk Folkepartis Morten Messerschmidt da også et ønske om en EU-afstemning a la den britiske model. Så der er ingen tvivl om, at den britiske debat vil blive fulgt nøje af danske EU-skeptiske partier. SELVOM BRITERNE SKAL stemme om, hvorvidt de skal forblive i EU, er der stadig mange 'hvis'er', før en decideret udtrædelse overhovedet kan komme på tale.

For det første har England stadig en stabil majoritet, som finder, at EU-medlemskabet – når alt kommer til alt – er en positiv ting. Herudover afhænger briternes EU-skæbne af den betydning, de nye politiske partier får i debatten. I sidste uges valg nød både det EU-fjendtlige UKIP og det proeuropæiske Skotske Nationalparti (SNP) stor fremgang. Og selvom UKIPs procentvise fremgang grundet det britiske valgsystem ikke manifesterede sig i reelle mandater i det britiske parlament, er den EU-skeptiske holdning ikke nødvendigvis elimineret fra det britiske landkort. Den ligger der latent, og kan få en betydning alt efter, hvilken aftale Cameron sender til folkeafstemning. Men efter at have opnået et flertal i Parlamentet bliver det primære problem for Cameron nok hans eget politiske bagland. Cameron selv er ikke stærk EU-kritiker og ønsker som sådan at forblive i det europæiske samarbejde. Men hans parti er splittet på spørgsmålet – og han vil uden tvivl mærke et stærkt internt pres over, hvor langt han skal gå i forhandlinger med Bruxelles.

Faktum er: På baggrund af sidste uges valgudfald ved vi, at en folkeafstemning kommer. Cameron vil højst sandsynligt søge en genforhandling af briternes EU-medlemskab i Bruxelles – men uden vigtige betændte politiske områder inkluderet. Men hvis briterne endelig skulle melde sig ud af EU, vil det ikke kun være første gang i EU's historie, at et medlem melder goodby. Det vil også være et farvel til EUs tredjestørste medlemsland, som udgør ca. 12,5 pct. af EUs samlede befolkning og bidrager med ca. 15 pct. Til EUs samlede BNP. Herudover vil det betyde et exit til Danmarks stabile allierede i Ministerrådet, når det kommer til frihandel og liberalisering af det indre marked. Et såkaldt Brexit vil betyde en stærk magtforskydning i EUs institutioner. Vi har med andre ord endnu en britisk afstemningsgyser i vente.